

Nutri-Score: boj mezi veřejným zdravím a ekonomickými zájmy v oblasti výživy

S cílem pomoci spotřebitelům při výběru zdravějších potravin při nákupu a přispět k prevenci chronických onemocnění souvisejících s výživou se na celém světě postupně zavádí nutriční značení na přední straně obalu (1). V Evropě byl vyvinut a vědecky ověřen (>45 vědeckých publikací) odstupňovaný souhrnný, barevně kódovaný systém Nutri-Score, jako jedna z možností, jak zlepšit chápání spotřebitele k zdravějším nákupům potravin (2). Důkazy o jeho účinnosti byly prokázány v různých prostředích - experimentální a rozsáhlé studie v supermarketech.

Řada zemí přijalo Nutri-Score nepovinně

Nějakou dobu se zdálo, že vědecké důkazy zvítězily. V roce 2017 bylo Nutri-Score oficiálně přijato ve Francii. V pozdějších letech následovaly Belgie, Španělsko, Lucembursko, Německo, Nizozemsko a Švýcarsko. Zpočátku skeptické společnosti potravinářského průmyslu se pod tlakem poptávky spotřebitelských skupin a hromadících se vědeckých důkazů se k systému připojovaly stále častěji. Jeho zavedení zatím zůstává na evropské úrovni nepovinné (3). V rámci strategie EK "Farm to Fork" EK EU plánuje do roku 2022 zvolit harmonizované a povinné označení na přední straně obalu. Nutri-Score se jeví jako vážný uchazeč (4).

Řada tradičních zemědělsko-průmyslových odvětví se silně a hlasitě staví proti

Na počátku se objevil odpor některých velkých výrobců proti Nutri-Score. Nyní se do popředí dostaly nové strany, které politiku v oblasti veřejného zdraví vnímají jako hrozbu pro zemědělské produkty v některých odvětvích (Parmigiano Reggiano a parmská šunka v Itálii, olivový olej a šunka Serrano ve Španělsku, sýr Roquefort ve Francii). Vzhledem k jejich celkovému nutričnímu složení s vysokou kalorickou hustotou, nasycenými tuky a solí mají tyto produkty skutečně tendenci být podle Nutri-Score klasifikovány jako potraviny s nižší nutriční hodnotou. Měly by se konzumovat v menším množství nebo v menší frekvenci. V posledních měsících tak sílí tlak proti Nutri-Score. Silně a hlasitě staví proti řada zemědělsko-průmyslových odvětví, podporovaných některými politickými stranami.

Patriotismus a přízeň obyvatelstva jsou proti kulturním zvyklostem

Rámec interpretace systému se najednou posunul. Zatímco systém Nutri-Score byl původně vyvinut jako nástroj pro posílení postavení spotřebitelů a informované rozhodování a transparentnost nutričního složení výrobků, z hlediska veřejného zdraví, nové argumenty se zaměřují především na jeho potenciální ekonomický dopad na některá odvětví. Využívají vnímání tradičních potravin jako "kvalitních" výrobků. Odpůrci zasévají do tohoto pojmu zmatek a směřují kvalitu produkce a nutriční složení, aby posílili svůj postoj. Politické strany (zejména krajně pravicové strany a strany s nacionalistickým programem) využívají potravinového patriotismu jako prostředku k získání přízně obyvatelstva. Vykreslují Nutri-Score jako hrozbu ze strany komise EU proti národním kulturním zvyklostem nebo pořádají pouliční demonstrace proti Nutri-Score na obranu národních produktů.

Tlak na vyloučení chráněných a tradičních potravin

Přijetí zjednodušeného nutričního značení na přední straně obalu v EU, které by se řídilo přístupy politiky doporučenými WHO (5) je tak ohroženo. Objevily se návrhy zcela upustit od tohoto systému ve prospěch analytičtějšího přístupu nebo podstatně omezit jeho rozsah. Nebo aby byly vyloučeny všechny "tradiční" potraviny (chráněné), u nichž by se spotřebitelé museli spoléhat na údaje o výživové hodnotě na zadní straně obalu, aby byli informováni o jejich výživovém složení.

Přetahování mezi ekonomikou a veřejným zdravím

Taková taktika je typická pro politický lobbying zemědělsko-potravinářského průmyslu. Jeho cílem je zastavit nebo oddálit provádění politik v oblasti veřejného zdraví. Současné prostředí se silným nacionalistickým postupem se v několika zemích ukazuje potenciál ekonomických zájmů s politickými programy. Roste tak riziko proti prospěchu spotřebitelů v EU. Přestože se nedávno ozvalo více než 400 vědců a společností zabývajících se veřejným zdravím v celé Evropě (6), aby vyzvali EK k výběru vědecky ověřeného Nutri-Score, politické rozhodnutí nakonec bude záviset na politické vůli. Přetahování mezi ekonomickými zájmy a veřejným zdravím se může brzy projevit naplno.

Prof. J.Ruprich, CZVP SZÚ, 18.3.2022

zkoušejte reformulaci potravin v Nutri-Score (<https://nutriscore.impag.ch/>)

V levém sloupci zadáte parametry ze štítku potraviny. Kalkulátor spočítá skóre a logo. v pravém sloupci upravíte parametry reformulovanou potravinu. Kalkulátor přepočítá nové hodnoty. Tak můžete rychle modelovat a navrhovat "novou/reformulovanou" potravinu.... jde to rychle spočítat...

Reference

1. Kanter R, Vanderlee L, Vandevijvere S. Front-of-package nutrition labelling policy: global progress and future directions. *Public Health Nutr* 2018; 21: 1399-408.
2. Julia C, Hercberg S. Development of a new front-of-pack nutrition label in France: the five-color Nutri-Score. *Public Health Panor* 2017; 3: 712-25.
3. EUR-Lex - 32011R1169 - EN - EUR-Lex.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32011R1169> (accessed June 7, 2018).
4. European Commission. Farm to Fork Strategy. For a fair, healthy, and environmentally-friendly food system. Brussels: European Union, 2020
https://ec.europa.eu/food/system/files/2020-05/f2f_action-plan_2020_strategy-info_en.pdf (accessed June 3, 2021).
5. Europe WHO. Manual to develop and implement front-of-pack nutrition labeling: guidance for countries on the selection and testing of evidence-informed front-of-pack nutrition labeling systems in the WHO European Region. 2020. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/336988> (accessed March 11, 2021).
6. EASO. Nutri-Score call: press release and update. 2021; published online March 16.
<https://easo.org/nutri-score-call-press-release-and-update/> (accessed June 3, 2021).
7. Chantal Julia^{1,2}, MD, MhD, Mathilde Touvier¹, PhD, Emmanuelle Kesse-Guyot¹, PhD, Pilar Galan¹, MD, PhD, Serge Hercberg^{1,2}, MD, PhD

8. 1 Sorbonne Paris Nord University, INSERM U1153, INRAE INRAE U1125, CNAM, Nutritional Epidemiology Research Team (EREN), Epidemiology and Statistics Research Center - University of Paris (CRESS), Bobigny, France
9. 2 Public Health Department, Avicenne Hospital, AP-HP, Bobigny, France
10. A summary of this text was published in Nature Foods : Julia, C., Touvier, M., Kesse-Guyot, E., Galan P, Hercberg S. "Nutri-Score in the tug-of-war between public health and economic interests in the European Union". Nat Food (2022). <https://doi.org/10.1038/s43016-022-00476-0> Available on <https://rdcu.be/cIvF7>

Zdroj: text upraven ze 13. března 2022, EREN, Sorbonne Paris Nord University.